

KVVY

14.6.2017

Hanna Alajoki

Valuma-alueen kunnostussuunnittelu

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry

www.kvvy.fi

Mikä on valuma-alue ja mitä hyötyä on sinne suunnattavista toimenpiteistä?

- Vesi virtaa kaikkialta jonnekin ja kuljettaa mukanaan mm. ravinteita ja kiintoainesta
  - Maastonmuotojen mukaan vedet kulkeutuvat ojiin, puroihin, jokiin, järviin ja lopulta Itämereen
- Valuma-alue on alue, jolta vesi kerääntyy tiettyyn jokeen tai järveen. Sen ulkopuolella vesi kulkeutuu eri suuntaan.
- Joki ja/tai järvi on valuma-alueensa peili.
  - Mitä voimallisemmin valuma-aluetta muutetaan, sitä voimakkaammin se näkyy vesistön veden laadussa ja hydrologiassa.
  - Muutoksia saadaan aikaan toimimalla kuormituksen synty lähteillä, ei siellä, missä "oireet" havaitaan.
  - Valuma-alueelta tuleva kuormitus on saatava hallintaan ennen kuin vesistö kunnostustoimista on hyötyä!

Mistä valuma-aluekunnostuksen tarve syntyy?

- **Veden laadun heikkeneminen**
  - Virkistyskäyttöarvon heikkeneminen
  - Rehevöityminen
    - Levähaitat
    - Umpeen kasvu
  - Sameus
  - Hygieeniset haitat
- **Luontoarvot**
  - Veden laatu ei ole riittävän hyvä luontoarvojen säilymiselle
- **Vesistössä tehdyt kunnostustoimet eivät ole riittäneet**
  - Tämä on väistämätön tilanne jos valuma-alueelta tulevaan kuormitukseen ei ole puututtu!

Miten valuma-alueen kunnostussuunnittelu käynnistyy?

- Yleensä suunnittelutyö käynnistyy hankkeena, jonka käynnistää paikallinen yhdistys (järven suojeluyhdistys, kyläyhdistys tms.), kunta tai ELY-keskus
- Hankesuunnitelman laadinta, rahoituksen haku, suunnittelutyön kilpailutus (isoissa hankkeissa)
  - Hankkeen tavoitteiden asettelu
  - Suunnitelman tason ja sisällön määrittely asiantuntija-avusteisesti
- Valuma-aluesuunnittelusta vastaavan asiantuntijatahon valinta

Valuma-aluesuunnittelun toteutus

1. Tehdään yleistason suunnitelma, johon kootaan valuma-alueen yleistiedot, selvitetään mitkä ovat valuma-alueen ongelmakohdat, kootaan keskeisimmät toimenpiteet, joilla valumavesien laatua saadaan parannettua ja arvioidaan niiden vaikuttavuus.
2. Laaditaan keskeisimmistä toimenpiteistä yleistasoinen suunnitelma, tehdään alustavat toteutussuunnitelmat sekä kustannusarvio ja PRIORISOIDAAN toimenpiteet.
3. Yleissuunnitelman pohjalta laaditaan yksityiskohtaiset suunnitelmat (teknisempää suunnittelua vaativista toimista), edellyttäen maanomistajan suostumusta (muussa tapauksessa ei kannata).

Valuma-aluekunnostuksen periaatteet

Ensisijainen tavoite: Pyritään vähentämään kuormituksen *syntymistä*.

- Maankäyttömenetelmien muutos / keventäminen
- Esim. ravinteet pysyvät siellä, missä niitä tarvitaan

Toissijaista: Pyritään *pidättämään* syntynyt kuormitus mahdollisimman lähelle syntylähdettä.

- Vasta kun ensisijainen tavoite katsotaan riittämättömäksi tai sitä ei voida toteuttaa riittävällä laajuudella
- Esim. ravinteet saadaan palautettua takaisin kiertoon sinne missä niitä tarvitaan.

Suunnittelutyö käytännössä

Olemassa olevan taustatiedon koonti
Valuma-alueen vedenlaatumittaukset

- Ongelmakohtat esiin -> toimien ohjaaminen

Karttatarkastelut

- Maankäyttö -> ongelmakohtat

Tekniset työkalut

- Kustannustehokkuus
- Toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi

Maastossa tehtävä havainnointi, valokuvaus, mittaukset

Paikallisten kuuleminen, yhteistyö

Toimien kohdennus, mitoitus, rajaus, vienti kartalle,
riskinarviointi, tekninen suunnittelu, jne...

Mitä suunnitelmien jälkeen?

- Maankäyttömenetelmien muuttamiseen liittyvissä toimenpiteissä (joita pitäisi aina olla enemmän kuin vesiensuojelurakenteita!) tehdään yhteistyötä asiantuntijatahojen kanssa
  - Esim. tilakohtainen neuvonta maa- ja metsätaloudessa
- Muiden selvitysten teettäminen
  - Vedenlaatumittaukset
  - Biologiset tutkimukset
  - Luontoselvitykset
- Tarvittavien lupien haku
- Natura-alueella ja sen läheisyydessä Natura-tarvearviointi

Kunnostuksen onnistumisen arviointi

Valuma-aluekuormituksen vähentämisessä keskeistä on tavoitteen asettelun onnistuminen

- Realismi
- Paljonko kuormitusta pitää vähentää, että tavoitetila saavutetaan?
- Muutokselle on annettava aikaa
- Usein vesistön tilan parantumiseen vaaditaan suurempia muutoksia kuin muutokset, jotka ovat heikentymiseen johtaneet!

Onnistumisen arvioinnissa keskeistä on jatkuva seuranta toimenpiteiden toteutuksen jälkeen!

- Veden laatu, eliöstö

Työtä puhtaan ympäristön puolesta

Puolueettomasti
Asiantuntevasti
Luotettavasti

Ota
yhteyttä, niin
kerromme
lisää!

KVVY

Hanna Alajoki
p. 03 246 1231
hanna.alajoki@kvvy.fi

KVVY-Tampere
Patamäenkatu 24
PL 265
33101 Tampere
puh. 03 2461 111

KVVY-Tavastlab
Visämäentie 33 Visatalo
13100 Hämeenlinna
puh. 03 2461 233

KVVY-Porilab
Tiedepuisto 4
A-rakennus, 3. kerros
28600 Pori
puh. 03 2461 277

KVVY-Raumalab
Lensunkatu 9
26100 Rauma
puh. 03 2461 276

KVVY-Sastalab
Tampereentie 7 A,
38200 Sastamala
puh. 03 2461 275

Asiakaspalvelun
ollessa suljettuna,
päivystys
puh. 03 246 1299.